

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА І НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ІНОЗЕМНИХ МОВ ДЛЯ 5–6 КЛАСІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: СПІЛЬНІ ТА ВІДМІННІ РИСИ

Полонська Тамара Костянтинівна

канд. пед. наук, ст. наук. співр., пров. наук. співр.
Інститут педагогіки НАПН України

Моделльні навчальні програми (МНП) з іноземних мов, як і з інших шкільних предметів, є нововведенням для вчителів та авторів підручників для учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО).

У Законі України «Про повну загальну середню освіту» модельна навчальна програма – це документ, що визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета (інтегрованого курсу) та види навчальної діяльності учнів, рекомендовані для використання в освітньому процесі у порядку, визначеному законодавством. Натомість, навчальна програма є документом, що визначає послідовність досягнення результатів навчання учнів з навчального предмета (інтегрованого курсу), опис його змісту та видів навчальної діяльності учнів із зазначенням орієнтовної кількості годин, необхідних на їх провадження [1].

МНП з іноземних мов було створено відповідно до Переліку модельних навчальних програм, виокремлених у Типовій освітній програмі для 5–9 класів ЗЗСО, та затвердженій МОН України від 19 лютого 2021 року № 235 [2].

Насамперед відзначимо спільні риси програм. Як модельні, так і навчальні програми розробляються на основі Державного стандарту базової середньої освіти [3], який створює умови для продовження реформи «Нова українська школа» у 5–9 класах гімназії з 2022 року. Обидва види програм розкривають компетентнісний потенціал галузі та окреслюють методи, форми, способи і засоби його реалізації. Програми у своєму змісті зазначають мету базової загальної середньої освіти, окреслену в зазначеному стандарті; завдання і функції іноземних мов у реалізації цієї мети; компетентнісний потенціал іншомовної галузі (ключові компетентності та наскрізні вміння); інтегровані змістові лінії та способи їх реалізації; очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів (комунікативна, соціолінгвістична і лінгвістична компетентності).

Крім цього, на відміну від навчальної програми, у МНП зазначено мету компетентнісно орієнтованого навчання іншомовного спілкування учнів 5–9 класів і визначено терміни «компетентнісно орієнтоване навчання іноземних мов у ЗЗСО» і «міжкультурна іншомовна комунікативна компетентність». До того ж, наскрізні вміння містять дескриптори мовленнєвих умінь. Інші відмінності модельної [4] та навчальної [5] програм з іноземних мов подано в таблиці 1.

Основні відмінності модельної та навчальної програм

Модельна навчальна програма	Навчальна програма
Визначає зміст предмета чи інтегрованого курсу, що викладається, а також різні види діяльності учнів.	Описує зміст предмета чи інтегрованого курсу, що викладається, а також різні види діяльності учнів конкретніше та детальніше.
Розробляється для всього рівня базової середньої освіти (5–9 класи) та окремо для кожного циклу: адаптаційного (5–6 класи); базового предметного навчання (7–9 класи).	Розробляється для кожного циклу: адаптаційного (5–6 класи); базового предметного навчання (7–9 класи).
Не визначає ні мінімальної, ні максимальної кількості годин для викладання дисципліни, а пропонує рекомендовану їх кількість.	Визначає загальний обсяг навчального навантаження на адаптаційному циклі та циклі базового предметного навчання (в годинах), його розподіл між освітніми галузями за роками навчання.
Дає конкретні пояснення щодо викладання предмета.	Формує зв'язок між очікуваними результатами, змістом навчання й різновидами навчальної діяльності.
Призначена для впорядкування логіки та послідовності отримання результатів навчання.	Розкриває логіку та послідовність отримання результатів навчання.
Визначає орієнтовну послідовність та окреслює очікувані результати навчання учнів.	Конкретизує ці послідовності та результати і чітко їх визначає.
Загальні очікувані результати: 5–6, 7–9 класи. Конкретні очікувані результати на кінець 6-го та 9-го класів.	Очікувані результати на кінець 9-го класу.
Орієнтовна модель тематичного планування.	Орієнтовні параметри для оцінювання навчально-пізнавальних досягнень учнів.
Може зазначати та рекомендувати міжгалузевий проєкт (у межах певного розділу).	Може містити міжгалузевий проєкт.
Є основою для створення шкільного підручника з предмета.	Є основою для розроблення нової навчальної та методичної літератури для 5–9 класів.

Отже, проаналізовані нами програми не суперечать одна одній, а уточнюють, доповнюють і конкретизують їх положення. Модельна навчальна програма є основою для розроблення навчальної та методичної літератури для учнів 5–9 класів гімназій. Більше того, на основі модельної програми заклад освіти може

розробити власну навчальну програму з предмета та затвердити її своєю педагогічною радою.

У 2021/2022 навчальному році розпочалося впровадження модельних навчальних програм у 5-х класах пілотних ЗЗСО, які визначено учасниками інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня з теми «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти». Масове впровадження МНП в освітній процес ЗЗСО розпочнеться з 2022/2023 навчального року.

Список літератури

1. Закон України «Про повну загальну середню освіту» : Постанова Верховної Ради від 24.11.2021 № 1839-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

2. Типова освітня програма для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти : Наказ МОН України від 19.02.2021 № 235. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoi-serednoyi-osviti>

3. Державний стандарт базової середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16>

4. Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М.) / Рекомендовано МОН України : Наказ від 12.07.2021 № 795. 42 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1Lvr1Juvpo3CMswCPPtWQozxXDQpq_yH/view

5. Навчальні програми з іноземних мов. 5–9 класи : Наказ МОН України від 12.06.2017 № 804. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf/804/17>